

OTSUS

10.01.2018 nr 5-5/2018-002

Koondumisele nr 35/2017 aktsiaselts AQUA MARINA / Circle K Eesti Aktsiaseltsi osa loa andmine

Koondumine

12.12.2017 esitas aktsiaseltsi AQUA MARINA seaduslik esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid aktsiaselts AQUA MARINA ja Circle K Eesti Aktsiaselts 22.11.2017 kinnistu võlaõigusliku müügilepingu. Lepingust tulenevalt omandab aktsiaselts AQUA MARINA Tartu Maakohtu Kinnistusosakonna kinnistusregistri registriosa nr 22007 sisse kantud kinnistu (katastritunnus 32221:001:0050), asukohaga Ida-Viru maakond, Kohtla-Järve linn, Kukruse linnaosa, Paate tn 2. Kinnistul asub Circle K Eesti Aktsiaseltsile kuuluv tankla, mille puhul on tegemist ettevõtja osaga konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 19 lg 3 tähenduses.

Tehingu tulemusena kuulub Circle K Eesti Aktsiaseltsi osa koondumise teate esitanud äriühingu aktsiaselts AQUA MARINA valitseva mõju alla KonkS § 2 lg 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 12.12.2017 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 kohaselt on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 kohaselt on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on käesoleva koondumise osalisteks aktsiaselts AQUA MARINA ja Circle K Eesti Aktsiaselts.

Aktsiaselts AQUA MARINA (registrikood 10120426) on valdusettevõtja, mis kuulub füüsiliste isikute Andres Linnas (isikukood 36711122712) ja Antti Moppel (isikukood 36812252714) ühise valitseva mõju alla. Aktsiaseltsi AQUA MARINA põhitegevusalaks on temale kuuluvate väärtpaberi- ja kinnisvarainvesteeringute haldamine. Aktsiaseltsi AQUA MARINA valduses on tanklad (teenindusjaamad),

mida ta välja rendib. Aktsiaseltsi AQUA MARINA valitseva mõju alla kuulub OÜ Velmares, mille põhitegevuseks on kinnisvara ja investeringute haldamine. AS Aqua Marina omab 50% osalust aktsiaseltsis Olerex (edaspidi Olerex), mille ülejäänud 50% aktsiakapitalist jaguneb võrdsetes osades (25% ja 25%) aktsiaseltsi AQUA MARINA aktsionäride Andres Linnase ja Antti Moppeli vahel. Sellest tulenevalt on Olerex Andres Linnase ja Antti Moppeli ühise valitseva mõju all, mistõttu käsitletakse antud koondumise menetlemisel aktsiaseltsi AQUA MARINA ja Olerexi ühe ettevõtjana ning nimetatakse edaspidi Olerexiks.

Olerexi põhitegevusalaks on mootorikütuste jae- ja hulгимүүк ning teenindusjaamades auto- ja toidukaupade müük, haagiste rent, toitlustamine, autopesu ning kohustusliku liikluskindlustuse vahendamine. Olerexi tanklaketti kuulub 92 täisteenindusjaama ja automaattanklat üle Eesti.

Circle K Eesti Aktsiaselts (registrikood 10180925) on Eestis registreeritud äriühing, mille üle omab valitsevat mõju Norras registreeritud äriühing Circle K AS. Circle K Eesti Aktsiaseltsi põhitegevuseks on mootorikütuste, toidu- ja esmatarbekaupade ning autopesulateenuse jaemүүк läbi teenindusjaamade ja automaattanklate võrgustiku. Käesolev koondumine puudutab Circle K Eesti Aktsiaseltsi osa, milleks on Ida-Virumaal Kohtla-Järve piirkonnas asuv tankla.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot.

Vastavalt KonkS § 24 lg 7 juhul, kui eelneva kahe aasta jooksul on üks ja sama ettevõtja või samasse kontserni kuuluv ettevõtja omandanud valitseva mõju ettevõtjate üle, kes tegutsevad Eestis ühes ja samas majandusharus, peab selle ettevõtja käive, kelle üle omandatakse valitsev mõju, sisaldama ka nende ettevõtjate käivet, kelle üle on valitsev mõju omandatud koondumisele eelneva kahe aasta jooksul.

Võttes arvesse, et aktsiaselts AQUA MARINA on eelneva kahe aasta jooksul omandanud valitseva mõju mitmete mootorikütuste jaemүүгига tegelevate äriühingute üle ning lähtudes KonkS § 24 lg 7 sätestatud täiendavast käibekriteeriumist, ületavad koondumise osaliste käibed KonkS § 21 lg 1 sätestatud käibemäärased ning seega kuulub käesolev koondumine kontrollimisele.

Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määruse nr 69 "Koondumise teate esitamise juhend" § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud

kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määruse nr 69 “Koondumise teate esitamise juhend” § 8 lg 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, ja mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

Koondumise osaliste tegevuste vahel tekib horisontaalne kattuvus mootorikütuste jaemüügi osas. Konkurentsiameti varasema praktika kohaselt ei ole mootorikütuste jaemüügi tanklate koondumisel ja selle mõjude hindamisel vaja eristada bensiini ja diislikütuse jaemüügi kaubaturgu (olguigi, et erinevad mootorid tarbivad erinevat kütust) või veelgi detailsemat jaotust, sõltuvalt bensiini oktaanarvust. Kõik kütusetanklad konkureerivad omavahel üldisel mootorikütuste jaemüügi kaubaturul.¹ Oma viimastes mootorikütuste kaubaturgu käsitlevates koondumise otsustes² ei arvestanud Konkurentsiamet alternatiivseid mootorikütuseid (LPG autogaas, CNG maagaas ja elektriautode kiirlaadimisjaamad) ning erimärgistatud diislikütust mootorikütuste jaemüügi kaubaturu hulka. Ka käesoleva koondumise puhul arvestab Konkurentsiamet kaubaturul käibivateks kaupadeks bensiini ja diislikütuse ning ei arvesta kaubaturu hulka LPG-d, CNG-d, elektriautode kiirlaadimisjaamasid ja erimärgistatud diislikütust.

Oma viimastes mootorikütuste kaubaturgu käsitlevates otsustes³ on Konkurentsiamet hinnanud koondumise mõju lokaalsetel territooriumitel, mis katavad ala ligikaudu kuni 10 minuti autosõidu raadiuses koondumise osaliste tanklatest linnades ning ligikaudu kuni 20 minutilise autosõidu raadiuses maapiirkondades.

Käesoleva koondumisega omandab Olerex valitseva mõju Kohtla-Järvel Kukrusel asuva tankla üle. Koondumise eelselt Olerex Kohtla-Järvel tanklaid ei oma, linnas tegutseb lisaks omandatavale tanklale veel üks Circle K Eesti Aktsiaseltsile kuuluv tankla, üks AS-ile Alexela Oil kuuluv tankla ja üks Neste Eesti Aktsiaseltsile kuuluv tankla. Koondumise järgselt on Olerexi turuosa mootorikütuste jaemüügil Kohtla-

¹ Konkurentsiameti 01.07.2015 otsus nr 5.1-5/15-018 - aktsiaselts Aqua Marina ja Aktsiaselts Lukoil Eesti; 01.06.2016 otsus nr 5.1-5/16-020 – OÜ Alexela Tanklad ja Mokter OÜ osa; 25.08.2016 otsus nr 5.1-5/16-035 - Circle K Eesti Aktsiaselts ja SEVENOIL EST OÜ osa, OÜ TOOMEMAA osa, osahing Heleaas osa ning osahing Järvejaam osa; 21.10.2016 otsus nr 5.1-5/16-043 AS Aqua Marina ja AS Raktoom osa; 12.12.2016 otsus nr 5.1-5/16-051 AS Aqua Marina ja AS Mahta Kütus osa.

² 25.08.2016 otsus nr 5.1-5/16-035 - Circle K Eesti Aktsiaselts ja SEVENOIL EST OÜ osa, OÜ TOOMEMAA osa, osahing Heleaas osa ning osahing Järvejaam osa, lk 3 – 4; 21.10.2016 otsus nr 5.1-5/16-043 AS Aqua Marina ja AS Raktoom osa, lk 3; 12.12.2016 otsus nr 5.1-5/16-051 AS Aqua Marina ja AS Mahta Kütus osa, lk 3; 06.12.2017 otsus nr 5-5/2017-070 AS Aqua Marina ja aktsiaselts „Johnny“ osa.

³ 25.08.2016 otsus nr 5.1-5/16-035 - Circle K Eesti Aktsiaselts ja SEVENOIL EST OÜ osa, OÜ TOOMEMAA osa, osahing Heleaas osa ning osahing Järvejaam osa, lk 4; 21.10.2016 otsus nr 5.1-5/16-043 AS Aqua Marina ja AS Raktoom osa, lk 4; 12.12.2016 otsus nr 5.1-5/16-051 AS Aqua Marina ja AS Mahta Kütus osa, lk 4, 06.12.2017 otsus nr 5-5/2017-070 AS Aqua Marina ja aktsiaselts „Johnny“ osa.

Järve linnas [10-20]%⁴. Omandatavast tanklast 20 minutilise autosõidu raadiuses on ka Jõhvi ja Ahtme piirkonnas asuvad tanklad. Olerexile kuulub üks tankla Jõhvis ja üks tankla Ahtmes. Laiemas piirkonnas, mis hõlmab nii Kohtla-Järve kui ka Jõhvi ja Ahtme tanklaid, on Olerexi osakaal mootorikütuste jaemüügil koondumise eelselt [10-20]% ning koondumise järgselt [10-20]%⁵. Olerexi osakaal mootorikütuste jaemüügil Eestis on koondumise eelselt [20-30]% ning tegemist on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

Lisaks mootorikütuste jaemüügile ning toidu- ja autokaupade jaemüügile tegeleb Olerex ka mootorikütuste hulgimüügiga. Olerexi poolt teostatava mootorikütuste hulgi- ja jaemüügi vertikaalse mõju hindamisel on oluline arvestada, et Olerex on ka ise mootorikütuste hulgi ostja. Valdav enamus Eestis edasi müüdavast mootorikütusest imporditakse Leedust Orlen Lietuva rafineerimistehasest ja Soomest Neste Oyj Porvoo rafineerimistehasest. Arvestades, et Olerexi osatähtsus mootorikütuste tarnijana teistele mootorikütuste jaemüüjatele on marginaalne, ei ole tegemist vertikaalselt mõjutatud kaubaturuga ning antud koondumise menetlemisel puudub vajadus piiritleda mootorikütuste hulgimüügi kaubaturgu.

Hinnang koondumisele

KonKS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonKS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Koondumise osaliste tegevuste vahel tekib horisontaalne kattuvus mootorikütuste jaemüügi osas. Olerexi turuosa mootorikütuste jaemüügi kaubaturul Eestis suureneb käesoleva koondumise tulemusena [0-5]%⁶ võrra. Kohtla-Järve – Jõhvi – Ahtme piirkonnas omab Olerex koondumise järgselt kolme tanklat (osakaal nimetatud piirkonnas [10-20]%), kuid piirkonnas on esindatud suurematest mootorikütuste jaemüügi kettidest Circle K Eesti Aktsiaselts nelja tanklaga, Neste Eesti Aktsiaselts kolme tanklaga ja AS Alexela Oil kahe tanklaga. Kohtla-Järve linnas, kus Olerex koondumise eelselt mootorikütuste jaemüügiga ei tegele, on koondumise järgselt lisaks Olerexile esindatud ühe tanklaga nii Circle K Eesti Aktsiaselts, AS Alexela Oil kui ka Neste Eesti Aktsiaselts. Seega, hinnates koondumise mõju mootorikütuste jaemüügi valdkonnale nii kitsamalt Kohtla-Järve linnas kui ka Kohtla-Järve – Jõhvi – Ahtme piirkonnas laiemalt, on ka koondumise järgselt ostjatel võimalus valida mitmete erinevate ettevõtjate poolt osutatava teenuse vahel. Ühtlasi on koondumisel

⁴ Tuginedes koondumise menetluse käigus kogutud teabele Kohtla-Järve – Jõhvi – Ahtme piirkonnas mootorikütuste jaemüügiga tegelevate ettevõtjate 2016. aasta müügitulu kohta.

⁵ Vt eelmine

⁶ Tuginedes koondumise menetluse käigus kogutud teabele Kohtla-Järve – Jõhvi – Ahtme piirkonnas mootorikütuste jaemüügiga tegelevate ettevõtjate 2016. aasta müügitulu kohta ning varasema samas valdkonnas toimunud koondumiste menetluste käigus kogutud teabele.

teatud määral turupositsioone tasakaalustav mõju nimetatud piirkonnas (nii kitsama kui ka laiemal käsitluse kohaselt).

Eeltoodut arvestades on Konkurentsiamet seisukohal, et käesoleva koondumise tulemusena ei muutu kaubaturgude struktuur sellisel viisil, mis kahjustaks oluliselt konkurentsi. Samuti ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

Otsustan:

anda luba aktsiaseltsi AQUA MARINA ja Circle K Eesti Aktsiaseltsi osa koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

KonkS § 27 lg 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Ots
Peadirektor

Konkurentsiameti 10.01.2018 otsuse nr 5-5/2018-002 ära kiri on samane originaaliga. Ära kirjast on välja jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis tähistatud nurksulgudega.

/Külliki Lugenberg/ 07.02.2018